

KJAKIÐ UM GUD

OXFORD PROFESSARI Í STØDDFRØÐI ER EIN AV **STØRRU** FISKUNUM Í **KJAKINUM**, SUM ER **KIKNAÐ** KRING KNØTTIN UM, **HVAR** – UM NAKRASTAÐNI YVIRHØVUR – **GUD** HOYRIR HEIMA Í **HEIMINUM** Í DAG. UM MÁNAÐARSKIFTIÐ VITJAR **JOHN LENNOX** Í FØROYUM

TRÚGV

Arni Zachariassen
arnizach@gmail.com

Hin 11. septembur 2001, kl. 8:46 lokala tíð, flugu limir í islamiska yvirgangs-bólkinum eitt Boeng 767 ferðafólka-flogfar inn í norðrara tornið í World Trade Center. 2996 fólk lógu eftir á.

Tá broyttist heimurin. Í ein ávísan, men avgerandi mun.

Tað er nú strævnari enn nakrantíð at vera flúgvandi ferðafólk, har bæði høvd, dintil og fótþúni skal kannast fyri bumbur. Men almenna fatanin, ella ið hvussu so er almenna kjakið, um átrúnað broyttist eisini.

Tíðin 11. septembur og aftaná var ein ógvuliga átrúnaðarlig tíð. Tað var átrúnaður, í ein avgerandi mun ið hvussu so er, sum lá aftanfyrir álopini hendan týsmorgunin í New York og Washington, D.C. Søgán var uttan iva hópin meira innviklað enn so. Men islam var ein avgerandi partur av eldfima kokkteylinum, sum brast tann dagin. Á pappírnum sekuleri vesturheimurin, leiddur av Amerika, sjálvandi, og Stórabretlandi, mintist knappliga til sínar kristnu røtur í døgnum eftir álopið, tá ið svarast skuldi aftur, og Guds hjálp varð ákallað og forsjón ognartikin væl greiðari enn vanligt. Hin 20. septembur stóð George W. Bush, forseti, frammanfyri lóggávu-tinginum og amerikanska fólkinum

og endaði eina røðu, sum uppá tað harðasta mældi til kríggj ímóti yvirgangi, við hesum orðunum.

– Vit kenna ikki hvussu hesin bardagin fer at gangast, men vit kenna hvussu hann fer at enda. Frælsi og ótti, rættvísi og óndskapur, hava altíð kríggjast, og vit vita at Gud er ikki uttanveltaður teimum viðvíkjandi.

Tony Blair, sum annars var kendur fyri ikki vilja hava nakað við átrúnað at gera, treiv eisini í religiøsu yvirtónarnar og kallaði terrorismu »óndskap«, sum ikki virdi »heilagleika lívsins«.

Hvat bleiv av heilagleika lívsins í báðum kríggjunum, Bush og Blair byrjaðu í teirra krossferð ímóti yvirgangi, er so ein annar spurningur.

Tað sigst at sjálvdan fyrr høvdu kirkjur og samkomuhús verið so væl vitjaðar sum í vikuni eftir álopini 11. septembur.

Baksláttur

Men ikki øll tóku undir við átrúnaðarligu vekingini, hjá tí almenna og tí privata, eftir 11. septembur. David Silverman, formaðurin fyri felagskapin American Atheists, tók soleiðis saman um tá ið hann í samrøðu við CNN leit aftur á ófrættakendu tíðina eftir :

– Tað vísti okkum gudloysingum veruliga hví átrúnaður ikki má hava makt. Átrúnaður er vandamikil, sjálvt okkara egni.

Hóast heimurin altíð hevur verið og enn í sera stóran mun er religiøs,

so hava tað altíð verið tey, sum hava meldað seg úr gudliga spælinum. Tey, sum hava havt aðrar tankar og eru gingin aðrar leiðir. Ikki altíð og ikki fyrr enn heilt kortsíðani hava tey kunna givið seg og stöðu sína til kennar alment. Og ikki fyrr enn heilt, heilt kortsíðani eru tey vorðin ein almennur, meira ella minni organiseraður samfelagsbólkur.

Hetta hava vit 11. septembur fyri at takka (ella banna). Ófrættakenda andlitið, sum átrúnaður vísti tann dagin og tíðina eftir, bæði sum islamiskt terror og sum vesturlendsk krígsmaskina, lokkaði gudloysingar fram í ljósið. Og inn í kjakið.

Hóast lítið og einki nýtt var at frætta frá hesum gudloysingunum, var almenni profilurin og evangeliski eldhugin nýggjur. Og tí fingur teir heitið »nýateistarnir«.

Í 2004 kom bókin hjá Sam Harris, »The End of Faith«, út og í 2006 kom »The God Delusion« hjá Richard Dawkins út. Sama ár gav Daniel Dennett bókina »Breaking The Spell« út, og árið eftir kom »god Is Not Great« hjá Christopher Hitchens út. Hitchens legði ikki fingrarnar ímillum tá ið hann við undirheitinum á bókini langaði út, at »Religion poisons everything« – átrúnaður eitrar alt.

Allar hesar bókurnar vóru bestseljarar. Dawkinsa »God Delusion« lá sum nummar 1 á New York Times listanum yvir best seldar bókur í 51 vikur á rað.

Harris, Dawkins, Dennett og Hitchens vórðu kallaðir teir fyra dómadagsreiðmennirnir. Eins og gátuføru reiðmennirnir, sum Jóhannesar Opinbering sipar til, merkti teirra koma, at endi als var nær. Ella, endi átrúnaðar.

Í høvðusheitum kunnu argumentini hjá reiðmonnunum og teirra mongu samverkamonnum og stuðlum takast samanum soleiðis: Átrúnaður er skaðiligur, tí trúgv er ósamanbærilig við vit og skil. Vísindini prógva átrúnað skeivan og gera hann óneyðugan. Og tí skal átrúnaður einki pláss hava í almenna rúminum.

Trúgv ímóti viti og skili

– Trúgv er stóra undanførslan, stóra umberingin fyri tí ikki at hugsa og at meta um próvførslur. Trúgv er at gódtaka nakað hóast, ella kanska enn tá orsaka av, manglandi prógvum.

Soleiðis allýsti Richard Dawkins trúgv í bók síni, »The Selfish Genes«. Og ein semja við hesi allýsing gongur ígjøgnum allar bókurnar, sum reiðmennirnir hava skrivað, og ger seg galdandi í gudleysu rørluni sum heild. Vit og skil er úrslitið av eini kritiskari tilgongd til heiminum og eins upplivili av honum. Einki skal bara góðtakast sum góð vøra, men skal kannast gjølla áðrenn sannleikaspjaldrið verður sett á.

Fullkomna mótsøgnin til eina slíka tilgongd verður søgd at vera trúgv. Tá ið ein trýr, kannar ein ikki sjálvur pástandir kritiskt. Heldur verða pástandir